

Declivi de l'Estat social, declivi de la socialdemocràcia

ALBERT AIXALÀ

Director de la Fundació Rafael Campalans

El llibre de José V. Sevilla és un autèntic manual sobre la socialdemocràcia, ple de dades i d'anàlisis. Un llibre més d'economia política que no pas de política econòmica. És, per tant, un llibre per reflexionar sobre la socialdemocràcia en temps de crisi com l'actual.

Ara bé, de quin declivi ens parla l'autor? I en relació a quan? Bona part del llibre descriu "l'ascens" de la socialdemocràcia entre 1945 i 1975. Una anys en què, si bé al Regne Unit els laboristes van impulsar el *welfare-state*, a França els socialistes de l'SFIO només van participar parcialment en els governs de la Quarta República i a partir de 1958 van quedar apartats del govern pel general De Gaulle durant més de vint anys; i a Alemanya fou la CDU qui impulsà l'estat social germànic i no l'SPD, que no aconseguí governar fins l'any 1969 amb Willy Brandt.

Tanmateix, és ben cert que durant els trenta anys posteriors a la segona gran guerra, a Europa es va desenvolupar un potent Estat del benestar, un estat social, forjat amb un creixent rol de l'Estat en l'economia i la participació dels sindicats en la negociació col·lectiva per defensar els drets dels treballadors.

Per tant, potser seria més convenient parlar de "declivi de l'Estat social" i no de "declivi de la socialdemocràcia". De fet, l'Estat social va créixer impulsat no només per la socialdemocràcia, sinó també per la democràcia cristiana i, en els darrers 30 anys ha viscut un cert declivi, impulsat per les corrents neoliberals, però sovint amb l'aquiescència socialdemòcrata.

De fet, el declivi de l'Estat social i del rol de l'Estat en l'economia ha comportat un declivi de la socialdemocràcia, en la mesura que aquesta ha renunciat a regular i intervenir en l'economia i ha reduït el seu rol a redistribuir millor el creixement econòmic i la riquesa generada per uns mercats progressivament desregulats. En aquest sentit, sí que és possible parlar de "declivi de la socialdemocràcia".

En qualsevol cas, José V. Sevilla, doctor en Ciències Econòmiques i secretari d'Estat d'Economia en el primer govern de Felipe González, intenta traçar un mapa d'aquest declivi des dels anys 70, des de la "revolució conservadora" de Thatcher i Reagan, fins a la crisi financera dels darrers anys, passant pels processos de privatització i desregulació dels anys 90, desenvolupats a l'empara del "Consens de Washington", definit per les dues grans institucions financeres internacionals: el Banc Mundial i l'FMI.

Un declivi que s'agreuja en la mesura que la socialdemocràcia no ha estat capaç d'adaptar-se no només a la globalització de l'economia sinó a l'àmbit europeu. En aquest sentit, és oportú recordar que, si bé el socialisme és internacionalista, la socialdemocràcia és –i ha sigut– essencialment nacional. Això és així perquè la socialdemocràcia no és només una ideologia, com el socialisme, sinó una praxis que necessita un instrument de desenvolupament –l'Estat– i una font de legitimació, la democràcia.

La socialdemocràcia és un moviment polític que es desenvolupa en el marc dels Estats-Nació i que s'ha mostrat incapaç d'adaptar-se als canvis produïts per la globalització dels

El declive de la socialdemocracia

José V. Sevilla

Barcelona: RBA, 2011

José V. Sevilla
El declive de la
socialdemocracia

darrers vint anys. La socialdemocràcia neix als Estats nacionals democràtics i mentre no existeixi una democràcia europea, no podrà existir una socialdemocràcia europea.

És en aquest sentit que l'autor reivindica la necessitat d'un govern econòmic europeu, davant la incapacitat dels governs nacionals de prendre decisions econòmiques rellevants en el context actual. El cas espanyol es revela paradigmàtic, amb un govern socialdemòcrata obligat pel "directori germano-francès" a prendre mesures draconianes d'ajust fiscal per reduir uns nivells de dèficit públic inassumibles.

Ara, José V. Sevilla, també aquí, es mostra descarnadament realista: "l'adopció de les polítiques d'ajust constitueixen l'evidència d'un fracàs. El fracàs que suposa no haver estat capaços de gestionar l'evolució de la productivitat al ritme adequat per no perdre posicions competitives, un resultat en el que tenen responsabilitats tant els gestors empresarials com les corresponents polítiques públiques". I és que, si hi ha una lliçó a aprendre d'aquesta crisi

és que ni els governs espanyols dels darrers 10 anys ni la classe dirigent financera i empresarial no han estat a l'alçada del repte que suposava per Espanya la integració a la Unió Econòmica i Monetària.

L'autor reivindica la necessitat d'un govern econòmic europeu, davant la incapacitat dels governs nacionals de prendre decisions econòmiques rellevants en el context actual

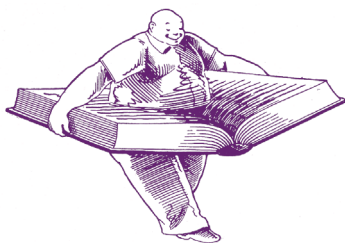
Espanya ha crescut de forma irresponsable, *dopada* per l'estabilitat monetària de la zona euro i uns tipus d'interès històricament baixos, i no hem estat capaços de fer augmentar la productivitat

per tal de millorar la nostra competitivitat en un entorn canviant, caracteritzat per països emergents fortament competitiu i països d'alt nivell de renda (com Alemanya o els països nòrdics que han fet una aposta clara per l'increment de la productivitat en els darrers 15 anys). Espanya no ha estat a l'alçada i ara, l'única manera per recuperar una posició competitiva serà la reducció de costos, ja sigui reduint costos laborals i/o marges empresarials.

La pregunta que ens assalta, doncs, és: no hi ha res a fer? Si la reducció de costos és inevitable, quina ha de ser la política socialdemòcrata per a la propera dècada?

L'autor proposa cinc nous compromisos entre democràcia i capitalisme, que haurien de fundar una nova fórmula política, necessàriament diferent a la socialdemocràcia històrica:

- 1) El reconeixement del paper essencial de l'espai polític democràtic com a moderador del sistema econòmic i decisor de darrera instància.
- 2) Afavorir les activitats productives davant d'aquelles de caràcter purament apropiatiu, donant suport a les activitats que contribueixen a crear riquesa i no d'aquelles en què l'enriquiment individual es produeix a expenses de la riquesa d'altres, sense incrementar la producció agregada. És a dir, penalitzar l'economia financera i especulativa, i promoure l'economia productiva.
- 3) Recuperar una posició rellevant dels treballadors en el procés productiu, perquè només amb la seva participació es podrà produir el necessari increment de la productivitat.
- 4) Incloure un espai per a les intervencions de l'Estat en l'economia, tant de caràcter compensatori com per aquelles altres que persegueixen millorar els nivells d'eficàcia de l'economia.
- 5) Recuperar el caràcter redistributiu de l'economia, que s'ha fet més desigual durant les darreres dècades en els països desenvolupats, tant per raons d'equitat com d'eficàcia econòmica.

En resum, recuperar una nova agenda socialdemòcrata que permeti posar les bases d'un nou Estat social en el context de l'economia globalitzada. ■